

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Кірсанової Світлани Станіславівни

на тему: «Формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – «Освітні педагогічні науки»

Обрана Світланою Станіславівною тема дисертаційного дослідження «Формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету» **важлива і актуальна. По-перше**, студенти – це майбутня національна інтелектуальна еліта, провідна верства від участі і позиції якої буде залежати розвиток усіх сфер життя і галузей економіки країни. **По-друге**, поширення процесів глобалізації та певною мірою пов'язане з цим збільшення кількості конфліктів на міжетнічному ґрунті зумовлюють загострення уваги до розвитку полікультурної освіти, яка стала невід'ємним складником державної політики сучасної України. **По-третє**, значні соціально-економічні і політичні перетворення в українському суспільстві, що відбуваються останнім часом, інтенсивне розширення міжнародної співпраці, посилення національної самосвідомості українського народу, зміна соціального статусу багатьох людей актуалізують потребу у висококультурному фахівцеві, який спроможний орієнтуватися у формуванні готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії. **По-четверте**, полікультурність суспільного середовища вимагає від кожного громадянина здатності до міжособистісної взаємодії й шанобливого ставлення до культурних цінностей інших народів. Тому дедалі гострішою стає необхідність цілеспрямованої підготовки молодого покоління до міжкультурної взаємодії в полікультурному й динамічному світі.

На наше глибоке переконання, у формуванні готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету необхідно дотримуватись цільової структури процесу, яка передбачає вирішення педагогічної проблеми, розв'язання суперечностей за допомогою зрозумілого, доступного, не громіздкого, легкого в оперуванні способу дій. Такий спосіб наводиться у дисертації Світлани Станіславівни Кірсанової у частині організаційно-педагогічної моделі формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету (стор.126-146).

Відомо, що науково-педагогічне дослідження є специфічним способом пізнання унікальної реальності у якій взаємодіють викладачі і студенти, передбачає відповідь на **три прості запитання**: «Що формуємо? Як формуємо? Наскільки наше «Як» ефективне?» На ці важливі питання ми знаходимо відповіді у дисертації С.С.Кірсанової.

Заслуговує на схвалення **сформульована стратегія дослідження**, де чітко і коректно визначені об'єкт, предмет, мета, завдання, що логічно узгоджуються з темою дисертації та її загальними висновками.

Рукопис дисертації, фахові публікації свідчать про **достатнє володіння здобувачкою понятійно-категоріальним апаратом**, що є однією із важливих передумов наукової творчості, забезпечення виробництва нового знання на основі глибокого вивчення педагогічної традиції, знання національної і зарубіжної педагогічної класики та сучасних, найновіших праць у руслі досліджуваної теми.

Не викликає сумнівів **наукова новизна одержаних дисертанткою результатів**:

- *вперше* спроектовано організаційно-педагогічну модель формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету, теоретично обґрунтовано її змістове наповнення та складові; визначено структурні компоненти (раціональний, аксіологічний, дієвий, рефлексивний), охарактеризовано критерії (потребово-мотиваційний, емоційно-ціннісний, когнітивно-функціональний, особистісний), відповідні показники та рівні (низький, середній, високий) готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету; виявлено організаційно-педагогічні умови формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету; запропоновано авторське тлумачення поняття «формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету»;

– *уточнено*: сутність понять «взаємодія», «міжособистісна взаємодія», «полікультурне середовище», «готовність до міжособистісної взаємодії»; основні якості характеру, що необхідні студентам для здійснення міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі; форми та методи формування готовності студентської молоді до комунікативно-поведінкової діяльності в полікультурному середовищі університету;

– *подальшого розвитку* набули положення вітчизняних і зарубіжних учених-педагогів щодо організації освітнього процесу університету в умовах полікультурного середовища, а також розвитку полікультурної компетентності викладачів та студентів закладів вищої освіти.

Вартісними на наш погляд є розроблена Кірсановою Світланою Станіславівною організаційно-педагогічна модель та експериментально перевірена ефективність впровадження її змісту, форм та методів формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів, сформульованих у дисертації. Результати аналізу тексту дисертації, анотації та змісту публікацій авторки засвідчують ґрунтовність

виконаного дослідження, підтверджуючи ефективність експериментальної роботи.

Переконливий список джерел та літератури, що нараховує 330 найменування, у тому числі 45 іноземною мовою, свідчить про володіння Світланою Станіславівною найновішими науковими досягненнями у руслі обраної теми.

Дисертанткою чітко сплановано й виконано експериментальне дослідження. Методика його проведення відповідає поставленим дослідницьким завданням і вимогам до педагогічних досліджень. У структурі педагогічного експерименту логічно простежується пілотний, констатувальний, формувальний і контрольний етапи, що дозволило визначити наявні суперечності та шляхи їх вирішення, здійснити необхідну формувальну роботу й отримати вірогідні практично значущі результати. Також, цьому сприяло застосування цілісного комплексу методів наукового дослідження, а саме: теоретичні (аналіз філософської, правової, психологічної, педагогічної наукової літератури, щоб сформувати й обґрунтувати концепцію організації процесу формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету) та обсерваційні методи, які включали в себе пряме й опосередковане спостереження, щоб з'ясувати особливості формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету. Було застосовано діагностичні методи, такі як бесіда і тестування, що сприяли пошуку розв'язання конфліктів, поліпшення міжособистісних стосунків студентів та проектуванню організаційно-педагогічної моделі формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету та метод педагогічного експерименту (пілотний, констатувальний, формувальний, контрольний) – з метою розкриття і впровадження змісту, оптимальних умов та методів впливу на формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету. У дисертаційному дослідженні було використано прогностичні методи: моделювання, прогнозування, метод незалежних оцінок для створення, впровадження й апробації авторських навчально-методичних матеріалів, що забезпечують процес формування готовності студентів до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету та методи математичної обробки даних – з метою роботи зі здобувачами вищої освіти.

З метою формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету дисертанткою був проведений педагогічний експеримент. Його організація відповідає вимогам. Для об'єктивного оцінювання рівня готовності студентської молоді С.С.Кірсановою розроблені педагогічні умови, прийоми та методи, які сприяють підвищенню ефективності

організації процесу формування міжособистісної взаємодії студентської молоді в полікультурному середовищі педагогічного університету (стор.149).

Особливо імпонує виділений на стор. 150 Світланою Станіславівною підбір методів під час експерименту, а саме: діагностичний комплекс для аналізу комунікативної готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету; шкала Богардуса для визначення показників національної дистанційованості студентів; тест на діагностику комунікативної толерантності (В. Бойко); тест на визначення рівня комунікативної емпатії (І. Юсупов). Анкетування, яке проводилося в письмовій формі за розробленими авторськими анкетами, а також індивідуальне опитування студентів з метою з'ясування мотивів їхніх відповідей.

Додатки містять, ґрунтовні матеріали, котрі доповнюють уявлення про практичне значення проведеного дослідження.

Актуальність дослідження також підтверджується тим фактом, що виконання дисертаційної роботи здійснювалося при проведенні наукових досліджень на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 01-28/1774 від 26.11.2020 р.), Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 12/20 від 06.03.2020 р.), Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (довідка № 01-23/223 від 05.11.2020 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 57-14/1117 від 05.11.2020 р.). В межах зазначеної географії закладів особисто автором обґрунтовано теоретичні ідеї й систематизований педагогічний досвід, який може бути використаний науковцями та фахівцями вищої школи для підвищення ефективності міжособистісної взаємодії студентської молоді в українських закладах вищої освіти. Методичні матеріали можуть бути корисними в освітньому процесі педагогічних університетів з метою оптимізації соціовиховної роботи зі здобувачами вищої освіти.

Для отримання більш повної картини про стан готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету було проведено дослідження відповідної спрямованості, у якому взяли участь 432 студента.

Зазначене дає підстави стверджувати, що представлені основні наукові положення, результати та висновки в дисертації відображають особистий внесок автора в їх досягнення, є достатньо науково обґрунтованими й достовірними.

Значення одержаних результатів для науки й практики, рекомендації щодо їх можливого використання. Дисертація Кірсанової С.С. містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальне завдання – готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету .

Наукового та практичного значення набуває розроблена дисертанткою організаційно-педагогічна модель формування готовності студентської

молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету, яка виступає як єдність структур, що забезпечують цілісність виховання толерантного відношення до людини у студентів педагогічних університетів (стор.127).

Заслуговують на увагу втілені в процесі реалізації завдань дисертаційного дослідження «Тренінгова програма розвитку комунікативних здібностей» (стор.271-285), «Програма розвитку емоційного інтелекту студентів» (стор.296), «Тренінг з розвитку толерантності» (стор.290-295); впроваджено у практику змістове наповнення діяльності наукового гуртка «Актуальні проблеми міжособистісної взаємодії в сучасному поліетнічному середовищі» (стор.288-289) та науково-практичні рекомендації з питань організації освітнього процесу в університеті в умовах полікультурності (стор.286-287).

Практичну значущість результатів дослідження представлено у вступі, а також, детально висвітлено у відповідних розділах дисертаційної роботи.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом. Дисертація має традиційну структуру та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (330 найменування, зокрема 45 іноземними мовами) та 14 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 315 сторінок, з них 191 сторінка основного тексту. Робота містить 13 таблиць та 18 рисунків.

У *вступі* здобувачкою обґрунтовано актуальність; висвітлено праці, що слугують методологічним базисом дослідницької роботи; визначено наявні суперечності у процесі формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету; визначено мету, завдання, предмет, об'єкт дослідження; представлено перелік використаних методів педагогічного дослідження; окреслено наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів; висвітлено особистий внесок здобувача; представлено відомості про впровадження результатів дисертаційного дослідження та їх апробацію; надано відповідний перелік наукових публікацій, що відображають основний та додатковий зміст дисертації.

У першому розділі *«Теоретичні основи формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету»* дисертанткою, відповідно до дослідницьких завдань, досить ґрунтовно проаналізовано основні категорії та базові поняття дослідження, відображено логіку їх взаємозв'язків та уточнено сутність: «міжособистісна взаємодія», «полікультурне середовище педагогічного університету»; визначено сутність та зміст міжособистісної взаємодії студентської молоді в полікультурному середовищі педагогічного університету; охарактеризовано проблему формування міжособистісної взаємодії у сучасній педагогічній теорії та практиці. міжособистісна взаємодія», «полікультурне середовище педагогічного університету»; визначено сутність та зміст міжособистісної взаємодії студентської молоді в полікультурному середовищі педагогічного університету; охарактеризовано проблему формування міжособистісної взаємодії у сучасній педагогічній

теорії та практиці; виокремлено й опрацьовано різні групи джерел, а саме: проаналізовано українські й міжнародні нормативні документи, що регламентують процес формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету. Дисертанткою чітко схарактеризовано зміст таких документів, як Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, Загальна декларація прав людини, Загальна декларація ЮНЕСКО про культурне різноманіття тощо (стор.33); опрацьовано нормативні документи, які визначають вимоги до формування полікультурної компетентності в Україні (Конституція України, Закони України «Про освіту» і «Про вищу освіту», Національна доктрина розвитку освіти в Україні) тощо (стор.35); проведено аналіз проблеми формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету на сучасному етапі дозволив стверджувати, що цей процес є складним, динамічним і безперервним та вимагає урахування сучасних вимог полікультурного соціуму; обґрунтовано основні тенденції розвитку полікультурної підготовки майбутніх педагогів, а саме глобалізацію культурно-освітнього процесу, відкритість до інших культур, формування мультиідентичності особистості, розуміння інтеркультурної перспективи освітнього процесу (стор. 41).

У другому розділі *«Моделювання процесу формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету»* дисертанткою обґрунтовано педагогічні умови, зміст, форми і методи формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету (стор.98-100); розроблено організаційно-педагогічну модель формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету (стор.126-132); визначено критерії, показники та рівні готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету (стор.132-146).

Для вирішення завдань дослідження була дисертанткою було розроблено організаційно-педагогічну модель формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету, яка являє собою інтегративну сукупність трьох взаємопов'язаних блоків: цільового (мета; наукові підходи; принципи), технологічний (етапи, педагогічні технології, форми, методи, педагогічні умови) та діагностико-корегувальний (компоненти, критерії, рівні, результат), кожний з яких характеризує певний етап процесу дослідження означеної проблеми і представлений сукупністю взаємодіючих елементів (стор.128).

У даному розділі представлено педагогічні технології (акмеологічна, проектна, ігрова, особистісно зорієнтована, тренінгова, інформаційно-комунікаційна); форми (бесіди, тренінги, творчі розвивальні вправи, колективні дискусії, науково-дослідна робота студентів, круглі столи, групові

консультації, сюжетно-рольові та ділові ігри, театралізація, кураторські години, благодійна діяльність, волонтерство); методи (вправи на самопізнання і самооцінювання, групові дискусії, рольові ігри, аналіз проблемних ситуацій, мозковий штурм, невербальні прийоми, метод аналізу конкретних ситуацій, моделювання майбутнього професійного процесу, метод «круглого столу», ділові ігри, діалоги, імітаційні ігри, генерація ідей, дискусії, ситуаційний аналіз, біографічна експертиза, симуляція, рішення міжкультурних задач, дослідницькі проєкти й інтернет-проєкти, веб-квест, тренінги, проблемні й інтерактивні методи навчання, спонтанна дискусія, психолого-гімнастичні вправи, рольові ігри, робота з малюнками тощо), які сприяють підвищенню ефективності організації процесу формування міжособистісної взаємодії студентської молоді в полікультурному середовищі педагогічного університету, а їх урахування забезпечить реалізацію на практиці організаційно-педагогічної моделі формування міжособистісної взаємодії студентської молоді в полікультурному середовищі педагогічного університету.

Дисертанткою вивчено процес формування міжособистісної взаємодії студентської молоді у полікультурному середовищі педагогічного університету буде ефективним за наступних педагогічних умов: організація педагогічного процесу з урахуванням досвіду та ціннісних орієнтацій студентів; гуманітаризація навчального процесу, спрямована на виховання гуманістичних почуттів у студентів педагогічних університетів; взаємодія викладачів педагогічного університету, що спрямована на виховання гуманного відношення до людини у студентів; організація колективної навчальної, суспільно корисної діяльності. Виходячи з багатоаспектного поля визначень змісту й особливостей готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету, виокремлено структурні компоненти (*раціональний, аксіологічний, дієвий, рефлексивний*), критерії та показники: *мотиваційно-потребнісний* (розвиненість мотивів щодо оволодіння знаннями та вміннями полікультурної взаємодії, наявність потреби в їхньому постійному вдосконаленні); *емоційно-ціннісний* (прояв позитивного ціннісного ставлення до інших культур та їх носіїв, відчуття позитивних емоцій від спілкування з представниками інших соціокультурних спільнот); *когнітивно-функціональний* (сформованість знань про сутність культури, культурні особливості різних народів, правила та норми комунікації, а також умінь, необхідних для здійснення міжособистісної взаємодії: інтелектуальних, організаційних, комунікативних, рефлексивних); *особистісний* (сформованість особистісних якостей, необхідних для реалізації міжособистісного спілкування: емпатійність, толерантність, доброзичливість).

У третьому розділі **«Організація та проведення експериментального дослідження»** дисертанткою охарактеризовано програму формувального експерименту з реалізації організаційно-педагогічної моделі формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в

полікультурному середовищі педагогічного університету, проаналізовано результати експериментального дослідження, підтверджено їх статистична достовірність (стор.150).

У даному розділі на основі проведеного теоретичного аналізу проблеми формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету було розроблено зміст і програма експериментальної роботи, спрямованої на визначення рівня готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету, а саме: бесіди, «круглі столи», дискусії на різні теми, пов'язані з проблемою полікультурності («Як уникнути війн у сучасному глобалізованому світі?», «Реалізація прав біженців у різних країнах світу», «Як відмовитися від участі в неприйнятних для людини національних ритуальних діях, не образивши співрозмовника?», конференції («Взаємопроникнення культур – це спосіб їх збагачення чи культурна агресія?», «Світ культури навколо тебе»), «години толерантності», написання есе («Моє ставлення до різних релігій», «Роль цінності в моєму житті»), виконання майбутніми фахівцями спеціальних завдань та вправ тощо (стор.160).

Дисертантка, аналізуючи процес накопичення майбутніми фахівцями практичного досвіду, прояв зазначеної компетентності зреалізувала, через залучення майбутніх фахівців до участі в ділових і рольових іграх («Брифінг», «Офіційна делегація», «У гостях в іноземного колеги», «Національна страва», «Забобони» тощо), тренінгах, виконанні психогімнастичних вправ, культурних асиміляторів, діяльності клубу «Internetpen-friends' club», науковий гурток «Актуальні проблеми міжособистісної взаємодії у сучасному поліетнічному середовищі», тренінг з розвитку толерантності, програма розвитку емоційного інтелекту студентів, психологічний розвивальний тренінг комунікативних здібностей для студентів.

Усі розділи дисертації достатньо завершені, містять висновки, які відповідають змісту та поставленим завданням дослідження. У загальних висновках до дисертації (стор. 209-213) стисло і чітко резюмуються хід дослідження, динаміка вирішення його завдань, отримані теоретичні і практичні результати.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження достатньо повно висвітлено у 17 наукових працях, що відображають основний зміст дисертації, з них 4 одноосібні статті у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у виданні України, що включене до міжнародних наукометричних баз даних; 12 публікацій (2 у співавторстві) у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Загальний обсяг особистого доробку становить 3,2 друкованих аркушів.

Матеріали дисертаційного дослідження представлено на різнорівневих науково-практичних конференціях, зокрема міжнародних, усеукраїнських, на засіданнях «круглих столів». Дисертаційне дослідження виконане в руслі

основних завдань наукової теми кафедри педагогіки і педагогічної майстерності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького «Підготовка майбутніх фахівців педагогічної освіти в умовах освітніх трансформацій» (ДР № 0120U101660).

Таким чином, всі наведені факти вказують на те, що автору дисертаційної роботи вдалося в достатній мірі досягти поставленої мети і розв'язати поставлені завдання.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Оцінюючи загалом позитивно хід та результати дослідження Світлани Станіславівни Кірсанової, вважаємо за необхідне звернути увагу на деякі побажання і питання, що можуть розглядатись у дискусійно-полемічній площині:

1. Перший розділ дисертаційної роботи перевантажений великою кількістю визначень цілої низки науковців, зокрема наукових поглядів («міжособистісна взаємодія», «полікультурне середовище педагогічного університету», «полікультурність», «транскультурність»), що утруднює сприйняття провідної ідеї.

2. Авторка дослідження звертає увагу на трактування поняття «простір», що не є ідентичним поняттю «середовище», а саме середовище – це даність, яка не є результатом діяльності конкретної людини, а простір – результат опанування суб'єктом цієї даності, що викладено на 45-46 сторінках дисертаційної праці, у той же час варто було б більше уваги приділити виділенню та обґрунтуванню різних видів простору та середовищ (ознак, напрямів, характеристик), зокрема освітнього середовища та освітнього простору, оскільки тема дослідження зосереджена на середовище педагогічного університету.

3. При розгляді поняття «полікультурне середовище», прослідковується думка О. Гриви, що зауважує, – «етнічні культури можуть бути зовсім не подібними, мати різні критерії оцінки, що не дає можливості для виокремлення чи піднесення однієї з них над іншими», можливо було б доцільно додати поняття етнокультурної соціалізації, власне студентів, як одного з елементів готовності до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі.

4. Не достатньо уваги приділено аналізу видів соціалізації, а саме: ейкуменна соціалізація, соціально-побутова соціалізація, мезосоціалізація, економізація, політизація та етнічна соціалізація, можливо варто було б охарактеризувати кожен з них у руслі дотичності студентської молоді до міжособистісної взаємодії.

5. Потребують обґрунтування виділені принципи організації діалогу, а саме: емоційна й особистісна відкритість партнерів спілкування, психологічний настрій на актуальний стан іншого, довіра, відвертість почуттів. Варто було б обґрунтувати, чому виділено саме такі принципи організації діалогу.

6. У роботі варто було б приділити увагу розкриттю напрямів студентського навчання, на яких здійснювалось дослідження (наприклад

студенти факультету прикладної математики, педагогічної освіти або ж культури і мистецтв), оскільки погляди на розуміння полікультурності на усіх напрямках навчання значно варіюватиметься.

7. Для уточнення результатів експерименту і встановлення достовірності отриманих результатів й узагальнення результатів дослідження вважаємо за доцільне більш структуроване використання математично-статистичних методів.

Однак висловлені зауваження носять скоріше дискусійний характер. Робота виконана на достатньо високому науково-методологічному та методичному рівні, містить різноплановий і ретельно опрацьований автором матеріал.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів».

Підсумовуючи результати дослідження є усі підстави стверджувати що дисертація «Формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії у полікультурному середовищі педагогічного університету» є завершеною, самостійною науковою працею, яка заслуговує доброї оцінки, має теоретичне і прикладне значення для удосконалення педагогічної науки, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 року (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03.02.2017 року за № 155/30023) та пп. 9-8 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2017 року) а її авторка – Світлана Станіславівна Кірсанова заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – «Освітні педагогічні науки».

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спеціальної освіти
та соціальної роботи
Львівського національного
університету імені І. Франка

A handwritten signature in blue ink, which appears to be "Григорук".

Рудкевич Н.І.